

Fiskeri- og kystdepartementet
Postboks 8118 Dep
0032 Oslo

U.off Offl. § 15,3. ledd

Deres ref: 201100701 - /OJL

Vår ref: 2012/726

BERGEN 15.06.2012

Arkivnr. 421

Løpenr: 5158/2012

Bestilling av faglige vurderinger

Havforskningsinstituttet er bedt av Fiskeri- og kystdepartementet om faglige vurderinger som grunnlag for en ny vurdering av spørsmålet om kapasitetsvekst i lakse- og ørretoppdrettsnæringen i løpet av 2012. Det var lakselussituasjonen høsten 2009/vinteren 2010 som førte til at den planlagte kapasitetsveksten på 5 % ble satt på vent, med unntak av i Troms og Finnmark hvor det ble gitt 5 % kapasitetsøkning. Følgelig er det naturlig at særlig lakselussituasjonen vil stå sentralt i en ny vurdering av eventuell kapasitetsvekst. I tillegg vil andre miljømessige forhold vektlegges, herunder innvirkning på villfisk av rømt oppdrettsfisk, samt forurensning.

FKD ber om *faglige* vurderinger av *status* på de enkelte områdene og en beskrivelse av mulige konsekvenser gitt på egnet geografisk nivå av kapasitetsøkning på 3 – 10 % i biomasse i matfiskanlegg for laks og regnbueørret.

Sammendrag

Under følger et kort sammendrag av våre resultater og konklusjoner. Den mer detaljerte beskrivelsen og bakgrunnsinformasjonen som ligger til grunn for innholdet i dette sammendraget er beskrevet i vedlegg.

Generelt og overordnet om sammenheng mellom omfang av oppdrett av laksefisk og miljøvirkninger

Sammenhenger mellom biomasse i matfiskanlegg for laks og regnbueørret og mulige miljøvirkninger er diskutert i Havforskningsinstituttet sin risikovurdering i 2011 (Taranger et al. 2011b).

Intensivt fiskeoppdrett medfører en rekke utslipp og miljøpåvirkninger. Noen av disse utslippene er mer eller mindre direkte koblet til omfang av produksjon og biomasse av oppdrettsfisk, som utslipp av næringssalt og organisk materiale, mens andre påvirkningsfaktorer har en mer indirekte kobling til omfang av produksjonen. Dette siste gjelder bl.a. smittespredning, og rømning av fisk med mulighet for genetisk påvirkning på ville bestander.

Samlet sett vurderer vi at det er det i noen tilfeller sammenheng mellom omfang av fiskeoppdrett (biomasse/antall individer/ fôrforbruk) i en region og de antatt viktigste miljøvirkningene av oppdrettsvirksomheten. Det er dermed sannsynlig at ut fra gitte teknologiske og biologiske forutsetninger vil økt produksjon i en region generelt sett gi større miljøpåvirkning, og dermed økt sannsynlighet for å komme i konflikt med målsettingene om en miljømessig bærekraftig havbruksnæring.

Lakselus

Havforskningsinstituttet har i to år vurdert sannsynligheten for populasjonsregulerende effekt av lakselus på vill laks, sjøørret og sjørøye som funksjon av lus fra oppdrettsanlegg (Taranger et al. 2011a,b). I 2010 ble risikoen for villaksen vurdert som lav eller moderat, mens situasjonen for sjøørret (og sjørøye) ble vurdert mye mer alvorlig med moderat til høy sannsynlighet for populasjonsregulerende effekter i de fleste fylkene med oppdrett. I 2011, ble situasjonen vurdert som verre for villaksen i noen fylker, og det var også en forverring for sjøørret (og sjørøye) i hele Nord-Norge (øks lusepåslag på villfisk i Nordland, Troms og Finnmark). Det er allerede satt inn betydelige tiltak for å holde lusetalene ned i oppdrettsanlegg, og en forventer at en økning av oppdrettsbiomasse i dagens situasjon vil gi en tilnærmet proporsjonal økning i utslipp av lus og dermed økt risiko for smitte å villfisken.

Det er også mulig at økt biomassetetthet i oppdrett (dvs mengde oppdrettsfisk i et område) kan gi mer enn en proporsjonal økning i luseutslipp da det kan bli enda vanskeligere å kontrollere luseinfeksjonsnivåene i oppdrettsanlegg i områder med høy biomassetetthet (se betraktninger i Taranger et al. 2012).

Gitt at en ikke får mer effektive tiltak mot lakselus i oppdrett, vurderer vi at en biomasseøkning i størrelsesorden 3-10 % vil ytterligere øke sannsynligheten for populasjonsregulerende effekter på sjørørret i de fleste oppdrettsfylkene (og sjørøye der det er relevant), og også kunne øke sannsynligheten for slike effekter på utvandrende laksesmolt i flere fylker

Rømt laks

Havforskningsinstituttets risikovurdering for 2011 (Taranger et al. 2011b) konkluderte med at det er moderat til høy sannsynlighet for genetisk påvirkning i fylkene fra Rogaland til Finnmark basert på andelen rømt laks på gyteplassene de siste årene. Nå har vi i tillegg analysert flere år for høstundersøkelsene, samt også vurdert et større datasett på 96 elver med gjennomsnittlig årsprosent.

Spredningsmønstrer til rømt fisk, og de høye andelene med elver som karakteriseres som moderat eller høy sannsynlighet for å være genetisk påvirket, tilsier at videre kapasitetsøkning vil kunne forverre situasjonen, dvs øke risiko for genetisk påvirkning. Siden kun Møre og Romsdal viste nedadgående trend i forekomst av rømt fisk i elvene, og hele fem fylker viste økende trend, vil en videre kapasitetsøkning i oppdrettsbiomasse redusere mulighetene for å endre trendene fra økning til reduksjon i innblanding av rømt fisk i elvene.

Næringssalter og organisk belastning

På basis av den av den begrensede kunnskapen vi har om regional påvirkning langs kysten vurderer vi at en liten øking i biomasse ikke vil føre til vesentlige reduksjon av miljøkvaliteten på regionalt nivå på strekningen Ryfylke til Finnmark. Men en evt. tildeling av økt biomasse bør skje etter en individuell vurdering av det aktuelle området når det gjelder næringssalter og organisk påvirkning.

Konklusjoner

De tre vurderte fagområdene sett under ett tilsier derfor at man ikke kan øke oppdrettsbiomassen uten å øke sannsynligheten for populasjonsregulerende effekter på vill laksefisk. Dette gjelder alle områdene tatt med i denne analysen.

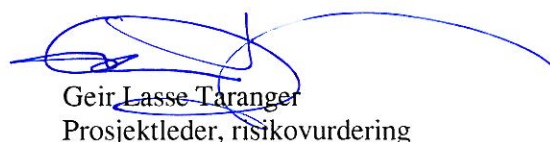
Vennlig hilsen

Tore Nepstad
Administrerende direktør

Karin Kroon Boxaspen
Programleder akvakultur

Geir Lasse Taranger
Prosjektleder, risikovurdering

Kopi til:
Veterinærinstituttet
Fiskeridirektoratet
Mattilsynet
Norsk Institutt for naturforskning
Klima- og forurensningsdirektoratet
Direktoratet for naturforvaltning